byrilla proliitaarlaar negedegtii — Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

# Buriaad-Mongoliin YNEN

BK (b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. eblel-M. zebleliin emenees eder byri niitelegdene. Ꝟ elide garça baina.

1933 on Sentiaabri 23

№216 (1073)

Zakika yne

Sara byriin 2 tek. 50 menge, 3 sariin 7 tek. 50 m., 6 sariin 15 tek. 12 sariin 30 tek. dugaar nezeediin yne 10 menge

„YNENII" KOROONII AADRIS. Центросоюзная, 19. Телефоны: редактора-344, секретаря-323.

# Kaldabarita əbəçənii şaltagaaniigi medeke ba tyynees sergeeleze çadaka

## Maliin kaldabarita əbəçəntei temeceke nege sariigi sainaar əngərgəkə

BK(b) Namiin Mozkomiin 4 pleenyМiin togtooliin josoor manai respyyblig dotoroo maliin kaldabarita əbəçəntei temeceke negen sara bol sentiaabri negenees ogtiaabri 1 kyrter sonoskogdobo. Ene negen sara dotoroo bykii kedəlmeri bol kojor janzaar jabuulagdaka bolno. Maliin kaldabarita əbəçəntei (kamuu, sibiiriin boomo-saap ba bişen) tiiglebe bolon jike sanal bodol tabika keregtei.

Viternaar—sanitaariin gurim zaabariin josoor maljin ykeeriigi ba əbəçən malaa ilgaka tuskai baira barisan ygei kolkooz negeç baika josogyi. Maliin əbelzəlgə bolkoos urid maliin bairiigi ton sainaar ceberleke ba tusgaar kaaka keregtei gazartani dizenfeegce kiike josotoi:

Sibiiriin boomo g.m. tuiliin kalzeeke bol maliin əbəçen delgersen baibal usaldag bilçeeritei gazartani miliooraaciin kedəlmeri jabuulka. Maliin emnelgiin ba arig ceberiigi sakika zaabariigi narin sainaar gyicedkesen tere gazarta alibaa kaldabarita əbəçəniigi byrimesen usadkakiin tula ylemze jike amzalta tuilaza bolno.

Vitdraar zooteeknigiin kedəlmeriçəd ba nam soveediin emkinyyd bol maliin kaldabarita əbəçəniigi jabuulkatai kamta ilangajaa kuriaalgiin kampaani ba namariin kagalalgiin yjede viternaaraar kargalzaka jabadaliigi çangadkaka.

Rajoonii vitarnaaç bol rajoonii maliin emnelgiin kedəlmeriçəediigi tus tus kolkoozuudta bekizyylze tedeniigi çukala keregledeke emeer kangaka bəgeed kolkooz dotoroo poolido, konolgiin gazarta, brigaadada molotiilkiin dergede əbəçən maliigi emneke g.m. jabadaliigi emkidkeke.

Maliin kaldabarita əbəçəntei temeceke zuuraa maliin emçen bol çukala kedəlmeri bolko tariaa tuşaalgiigi kargalzaka tukai jaabaç martaka joso ygei. Maliin emnelge bol kolkooznuudiigi ba emçəteniigi kedəlmeriçə sain moridoor kangaka josotoi əbəçen moridto tusalamza yzyylkiin tula elivaatar bykende nege nege viternaar bekizyylegdesen baika josotoi.

Ali bolkoor emiin tariilga kiike emeer anagaaka g.m. argaar kaldabarita əbəçəntei temeceke jabadal bolbol profilaaktikiin çukala kemzee ygeiger kaldabarita əbəçəniigi byrimesen usadkaka jabadal kangaza çadaka ygei. Kamuurasan beleg konidiigi vaannada oruulaad, tyynii syylde nege kedii cag əngərsenii koino muukai bairada oruulabal jamarç kedəlmeri kiisen ygeitei ton adalikan bolno, geke zuuraa iime baidal bol kedee nutagta yzegdedeg baina şuu.

Mən zişeelebel: sibiiriin boomo miin ba bişe kaldabarita əbəçen delgeresen gazarta emiin tariilga kiike meteer jerii emnelge jabuulaad tere əbəçəniigi delgeryylsen şaltagaaniigi zailuulan ygei bilçeerinii namag baisan ykesen maliigi zooko gazar ygei, maliin bilçeze jabasan gazarta ykesen ykeriin kyyriigi butargan kajaka—baital tere əbəçen şineer delgerke ygei geze batalza bolkogyi.

Ene talaar tere zarçamiigi narinaar sakika tukai tus negen sara dotoroo ba tyynees koişodooç ra bol „kaldabari əbəçəntei bygedeeree temecegtii. Buriaad oron do socialis mal azaliigi kəgzyylkiin təlee temeceke" gesen loozon dooro əngərkə bolno. Ene yjede malaa ton sainaar karka ba tezeeke jabadaliigi emkidkeke keregte, maliin əbəçen sergeelke keregte eris kubilalta bolko josotoi.

Aimagiin ba kedee nutagiin nam soveediin emkinyyd bol kaldabari əbəçəntei temeceke nege sara bolbol egeliin porostoi kemzee bişe geiçe geze oilgoko josotoi. Ene nege sara bol manai endeki erke baidalda tuiliin çukala aza akuin ba ulas teriin çanartai kereg mən bolno. Tus negen sariin ede zorilgo yyrgenyydiigi toiruulan ton orgən niitede oilguulka kedəlmeri jabuulagdaka josotoi. Kolkoozçon ba əmçətən bykeniigi eesediingəə maliin kerkin əbəçəlseniigi ba kerkin anagaaka tukai saitar mededeg bolon maliin kaldabarita əbəçəniigi sergeelze delgeryylke ygein tula adlu malaa jaaza tezeeke ba karka tukai mededeg bolgokiin təlee oroldoko keregtei.

Menee yjede negen sariin bolzoroni əngərçə dyyrkeer detelze baika tula tus maliin kaldabarita əbəçəntei temeceke kedəlmeriigi bolşoviig josoor emkidken jabuulza tere koroto jabadaliigi byrimesen usadkakiin talaar amzalta tuilaka keregtei.

V.

## Maliin kaldabarita əbəçəntei temeceke talaar juu kiike tukai

(Aimaguudiin kedəlmeriçədte ba maliin emçende sanuulga)

1. Əbəçen maliigi elyyr malaas ondoo bailgakiin tula, aimag dotoroo bykii malaa şalgaza yzeke.

2. Şalgalta kiikedee, aimag dotoroo ali bolko kaldabarita əbəçəntei pyynktenyydiigi ba maluudiin toogi olko.

3. Kolkoozuud byri kaldabarita əbəçəntei maliin tusgaarlaza tuskai baira (izoliaator) bii bolgoko.

4. Byke maliin bairanuudta, gyyzygyi jikeken ba narin ceberleige kiike ba urida kaldabarita əbəçəntei maliin baisan bairada dizenfeegce kiike.

5. 1933 onii janvaari 1-ees ekelen tus şalgalta boltolo ali bolko epiizooteer əbəçen, ykesen ba alagdasan maluudiin too kuriaaka.

6. Aimag dotoroo baisan maliin kyyr kajaka gazaruudiigi narinaar byrtgeze abça, kerbee arig cebeeriigi sakika talaar dutuu abaasani tedeniigi kangaltatai bolgoko.

7. Maliin aduulgiin, usalalgiin ba edeelyylgiin gazaruud bol ykesen maliin kyyr beje ba tyynii yldeesenyydees ceberlegdesen baika josotoi.

8. Maliin kyyr kajaka gazariigi zasaka ba şineer bailgakiin, ytiil kuriaalgiigi baiguulkiin kemzeenyydiigi abka.

9. Maliin kyyriigi aduulgiin gazarta ba ganga jaamada kajal ygei, tyyniigi arilgaka.

10. Maliin tyykei edleliigi kadagalka ba bolbosoruulka gazaruudiigi onçotoi bolgokoos gadna aimag dotoroo maliin tyykei edlel kadagaladag ba bolbosoruuldag oronuudiigi dansalan, tere daruu maliin emnelgiin togtomol gargaçalaigiin bagcaa baiguulkiin kemzeenyydiigi abka.

11. Kaldabarita əbəçəntei pyynktenyydeer Sibiiriin boomo geke metiin bolon, maliin emnelgiin gidroteeknigiin ba melioratiivin kedəlmeriin təsəb zokiooko.

12. Maliin kaldabarita əbəçəntei temecekiin təsəbee kuriaanguilan zokiooko, enyynde kereglegdeke emnelgiin kereglelyydiigi bodomzilzo.

13. Koninii noiton kamuutai temecekiin baiguulalganuud ba keregselyydiin dyrikel abka.

14. Noiton kamuugi emneke argaa keregseliigi kangaltatailgaar gyiceeke.

15. Zəbeer tabisan too byridkel ygei bol kaldabarita əbəçəntei temecekeni berke tula, cag bolzortoni too byridkel ilgeeze baikiin sanaaçalga tabika,

16. Epizootitei temeceke sariin kerkin jabaza baisanii taban konog byri gazar tariaalanii narkomaadta kyrgeze baika.

## Kubiin medeliin malaa keterkei oloor koroobo.

Koriin aimagiin Aşangiin „Internacionaal" geze arteeliin tyryydegçe Mitab Cerinpeliin gegçe niudarganii kyy ba cagaan Cimiooneviin miliice jabaza ygetei jaduunariigi nileed doromzolson angiin daisan bolko bəgeed. korooto zorilgoor kolkoozin zeeriigi yrize baisanii tukai todorço kemzee abkiin tula aradiin syydte egtesənç bol menee kyrtel jamarç kemzee abtal ygei orkigdoson baina.

Əngərəgçə ebeliin tariaa cokilgiin yjede bykii tariaagaa soloomo mekiilnede kudkaad orkisani niudargaçuud, lamanar ba ken duratan 100 şakam pyyd cugluulaza abasan baina.

Tus arteel bol menee ideke taria ygei ebesenii kedəlmeride jike saad bolbo.

Maliin too jike koroson, ilangajaa zize maliin tolgoi keterkei korogdoson, geşyydiin 50% emçiinyree ynieediigi alasan, Cerinpeliin bol, baga nasanii maluudiigi ontoo alaka gesen uçarani bolbol eldeb modonii ba bişe bişe kampaani kedəlmeriinyyd açagdaka ygiin tula kiisen jabuuiga mən geze agitaaca taraaza malaa aluulsan baika.

Basa temər bornoigoo kabariin tarilgiin yjede ebdeze, mərinii taka kiisen baina. Ene keregiigi aimagiin mərdegçede kemzee abkiin təlee jabuulkada „iime biçikan keregiigi gemneke yndese ygei" geze kereg deereni rizoliuuca biçeed bucaasan baika jum.

Toocooçon Rinçenii gegçiin nege sar morioo ygei bolgood 600 tek. kolkooziin məngiigi yrieed baikadani jamarç kemzee abalgyi orkison baina. Enyyniigi şalgaza yzeke keregtei.

S. G.

## Sentiaadri 21 de aza yiledberinyydiin udaarniguudiin kui kural neegdede.

Veerkneydiinsk. Sentiaabri 21—nii eder ydeşiin 7 cagta „ulaan barilgaçadiin" kiyyb dotor, socialis aza yiledberiin entyziastnar, baatarud ba udaarniguud, ene ydeşe eesediingee kui kuralda dutuu dundanuudaa bolşoviigiin eesedee şyymzeleliin yndeseer uudalan gargaaza kaniin udaarniguudaa ba udaarnigiin sain turşalgaa ba udaarnigiin sain turşalgatuudaa koorondoo andaldakiin tula jireed zuramtai sainaar suuza baina.

Tus kylyyb dotoroo baitaraa dyyren kyn bolbo. PVRZ, Şiliin busad aza yiledbrinyydiin udaarniguud, usan zamiin traanspord ba kiisen kedəlmerinyydiin yrenyydiigi diagraamaar zurasan kaniin turşalgaanuudiigi saişaan karaza sonirkoldon koorondoo jarildanad.

Kyşige neegdeze kiyyb dotoroo çimee tasaldaba. Burprofsoveediin tyryyleçiin orlogço nək. Medivedev gegçe kui kuraliigi neesen deere toolozo kui kuraliin prizidiym deere doorokinguud 11 kyneer tomilobo:

Burmozkomiin sekritaar Jerbaanov, ebegenii (ulasiin təsəbleke komis), Kijaaşko (namiin kotkom) Tyşimilov şiliin zavoodiin barilga) ba bişeç udaarniguud.

Ene kui kural deere kelceke zyilyyd ganca—ulasiin yiledberinyydiin 6 sariin kedəlmeriin dyn ba udaarniguudiin zorilgo tukai ulasiin təsəbleke komissiin tyryylegçe nək. Əbegenii iledkel.

Nək. Əbegenii iledkel sonosonii daraa jike olon „nəked—udaarniguud yge keleze, kui kuraliin eceste Respyybligiin byke aza yiledberinyydiin kedəlmeriçəd kandasan biçeg gargakaa batalza enyygeer udaarniguudai kui kural dyyreze, byzeg naada karaba.

# deki kvartaaliin annuuriiin kedəlmeride şuud beledkeke

...uriiin jabadal erkileke ba ... garaka arisa bolon tyyke... beledkel bol ton çukala... tiin kampaani mən baina... mpaanida ertees ton kan... beledkel jabuulza uul olon niitiigi kanduulza... meriicee, udaarniçestvaar... ke çukala zyil mən.
...n arisa ba anuuriaas garabeledkel bolko... ei edleliin beledkeliin təsəb 2 onii egeliin sezoondo espyyblig dotor 135% gyi... 1931 onii təsəbees 10%... n bolboç, byri jike ilalta... jadaka erke baidal bidende... isaniigi gyiced kereglegze... baina. Agiin, Alairiin, ... bişeç aimaguudiin beledke aparaat ba aikomuu... galtatai bolşoviigiin tekiilegdeegyi baina.
...teliin keregte gol suuri kolkoozuudtai aza akuin... suladasan, tedeniigi zokiko... geer kangaka tedenii eder... zaliigi şalgan yzeze təsəb... iin dutuu dundiigi cag... zasaka jabadal sula baina.
...çadiigi cag bolzortoni ... jabuulka ba tedenii nebtereliin kedəlmeri jabadal kangalta ygei ... ngərgegdesenees şaltaerenkii deeree aikabtar ... əbken ogtiaabriin 30 da kedee dikaabri 1 de ekitnuurida garasan uçaruud bəgeed byke respyyb... oo 4000 şakam annuuçad nuurida garaagyi kocor ... Uçar juub gekede ulas... eb kampaanida ene urid, m g.m. eelzee tabisanaas kampaanida keregledezyilyydiigi cag dotorni uul gazaruudta kajaza çadaagyi deerees bolson jum. Basa beledkel erkileke gazaruudiin aparaaduudta angiin talaar zokikogyi zonuud oloor oroson yzegdebe.

Əngərsen zilde bolson, ene metiin dutuunuudiigi odoo zilde dabtalgyi ton sainaar erteneesbeledkeke josotoi gebeç, tuskai beledkel odoo eder kyrter ygei baina. Gebel aza akuin kelcee batalaka jabadal zəbken 20 % gyicedkegdesen, annuuriin keregsel ba ed bysiin zyileer uul gazaruud zəbken 30% kangagdasan yzegdene.

Odoo IV deki kvaartalda 1.946.995 tekərigiin angiin arisa ba basa tyykei edlel beledkeke təsəbtei bişe. Uul kampaanida respyyblig dotoroo adagta 13.500 annuuçadiigi gargaka josotoi bygeed, byke annuuçadni agnuurida ugtiaabriin 10 da garaad baika josotoi.

Jamar aimagaar kedii kedii kyn garaka tukai kubaarini: Deede-ydiin aimag—817 kyn kabanskii—630; M-Şiber-440; Alair 740; Bookon—440; Ekerid Bulgad—1080 (yynii 135 kyn olikoo noos); Bargazan—930, Tynke—1230 kyn (yynees 485 kyn akaas); Zakaamin—1200; Selenge—1400; kiaagta—900; kori—817; Jaruuna—750; Aga—730; Bauunta—563 ba koito baigal 683 kyn bolno.

Aimag bykende ton todorkoi təsəb egtesən tula AGK ba A.N. Komiteed uul təsəbiigi aimag dotoroo taaruulan kubaaza eesediingee ujalgalkiin gurimaar kolkooz, toskon, annuuriin brigaada ba anguuçadta kyrgene josotoi. Yyniigi əngərgəkədee nebtergeliin azal sainaar jabuulza aza akuin kelcee ogtiaabri 5 boltor batala keregtei. Annuuriin brigaada emkidkedee angiin ilgaagiigi sain şalgan yzeze angida karşa niudargan etegeediigi şurguulka ygeigi bodoko. Brigadiirnuudiigi olokodoo urida Sezoondo ton sain gabşa gaigaar jabaza təsəbee gyicedkesen annuuçadiigi olozo bolgoko josotoi, bəgeed ogtiaabri boltolo brigadiirnuudiigi EKSO do batalaza dyyrgeke josotoi.

Annuuriin kolkoozuudta, annuuriin brigaadanuudta ulaan bulan neeke ba eldeb zaabari surgaal bolko zuraguudiigi ilegeke bolon cag ərgəlzə nebtereliin azal jabuulza baika keregtei.

Beledkeliin jabuulgada çanariigiini sain yzeke çukala baina, angiin kabka tabika, urika zyyke ba bişeç kuulzaar zəbşəəgdəsen onisonuudiigi şəməər kereglezebaika josotoi. Niudargan ba çanarı çadaltanda katuu daabari ogtiaabri 1 boltolo əgçə duusaka uçartai.

Annuurida jabasan kolkooz jamarçigi guuçad bol kolkoozdoo jamarçigi % olzoo yke ygei, bykii kelesen ba tuşaasan zyildee abasan ed bysiin zyilyyd cem anguuçadiin brigaadiin dundiin olzo bolko juuma.

Kolkoozuud bol niuur deere baişan anguuçadaa cəm jabuulka bəgəəd tedeniigi talkaar bodoto cokison tariaanii 10% baiguulag dasan zasaas tus kolkoozin cengeer kangaza baika josotoi.

Annuuriin ba beledkeliin kedəlmeriin toiruulan ergəneer nebtergeliin kedəlmeri jabuulza olon niitiigi elsyylke keregtei ba tuskalta təsəbiigi cag bolzortoni gyicedkekiin koinoos byke kycejee baika keregtei.

## Təmər zam deere

# ba AKS temər zamiin traansport tukai ...togtooliigi bodoto kereg deere daiçalan bejelyylke

## Abasan ujalgaa zaabol dyyrgeke

...in caanaki temər zamiin ...iiin yyzil (zangilaa bol ...tijeviin staancatai socia... ceo kiike, tyAnee gyiced ...elyylkeer kedəlmeridee ...baasan ygei. Ene yyske... niydiin staanciin byke ...in zygees garasan baika ...iigi bodoto kereg deere ...dkekiin talaar menee ...iin byke kolegtiiviin ...nam komsomooliin ba ...ziin emkinyydiin urida ...delmeriçəd byriin urida ...jikeken kariuucalgatai ...bdasan jum.
...cialis meriiceenii geree... ed pyynktiigi algasgyi ...gyi byrin teges gyiced... biden bol innokeenti... ancatai uriidan temeceze ...kaar kizaarlaka bişe, ka... il ygei katuu çangaar ...ali byke talaaraa Veer... yyzeliigi baigaliin ca... er zam deere erkim ty... yyzel bolgokiin təlee ...ba kandalaa tabiza te... aainabdi.
...a namariin açaa teeke ...g dyteleze baina. Menee ...iendee bolood baina.
...manai Veerkneydiin ...amar ebeliin çirelgede ...ce beledkeze çadaagyi ...kebeeree şakuu nobço ...zanşal gargaza baika

Ene tyryyn namiin ba komsomooliin bolon profsojuuziin kedəlmeriçədiigi saizaruulza komunistanariin avangaardiin yyrgiigi deere yrgeze inzineer—teeknigiin kedəlmeriçədiigi kanceliaaraas zamiin şugam deere gargaka josotoi,

Gadana innokeentijeviin staancatai meriiceed baikadaa tyyniigi bodoto kereg deereni bejelyylkiin yndesen bol juu bii gebel en tyryylen eesediingee dotor ceektryydiin koorondo brigaadanariin koorondo, tuskai kedəlmeriçədiin koorondo socialis meriiceeə bo cokidosotoi udaarniçalga ton ergeneer delgeryylze yldegçe jabasan brigaada juu ali ceekeje tyryy jabagçadiin zygees socialis byksiir abka baina.

Sentiaabri şiidkekii çanartai sara mən. Temər zamaikini kedelmeriee jamar zerge tabiza çadasanaas namar ba ebəliin çirel giin amzalta şaltagaalka baina.

Menee eder temer zamiin traansporiin Veerkneydiin yyzel bol əçee muugaar kedelmerilesəer zandaa jabaza baina. Ene əçee muu kedelmerilesenii yre bol temər zamaikin TK ba AKS-iin togtooliigi toiruulan byke niite kedelmeriçediigi kani elsyylze ergeneer kedəlmerleleseer ba uul togtooliin oiriin cagaa bodoto kereg deereni bejelyylke kerégte ygei baina. Enyyniigi ...

lyylke keregte yzeke kedəlmeriçədiin zygees sabataaza gargaka yzegdelyydte bucaltagyi cokidoso egee egteedii baisanaas bolno.

Zişeelebel vagoonii depoogiin naçaalnig Lyckiin gegçe soc—meriiceegi bejedee daaza abakaa aisan juu ali TK ba AKS-iin togtooliigi keleseni təlebəriigi josn tedii bejelyylsen bolon „emkidkeliin yje gekeer kangalgyi kolsonii tataza baisan byke yzegdelyydiigi sabataaza gegegyigeer juu geze nerleneb.

Sentiaabri sarada byke dutuu dundanuudiigi ba enyynii urdaki tasaldaluudiigi usadkaza çadaabal innokeentijeviin staancatai meriicesen meriiceegeer tedenees urid garaza bolko zailaç ygei baina.

Menee eder temer traanspord deere erkim sain ziseenyyd bii zişeelebel №925 paravooz eertee daiçalkil ujalganuudiigi abça tyyneer bodoto kereg deereni bejelyylze ba bejelyylkeni damzag ygei boizaa.

Uçar iimede namiin kolegtiiviin ketelbəri dooro jabaza bejedee abasan ujalganuudiigi oiriin cagaar dyyrgekeze ebəl ba namariin açaa çereglede bolşoviig beledkeke—temer zamaiknikii daiçalkil zorilgo mən.

D.

## Komsomool ujalga ababa

Veerkneydiin depoogiin innokeentijeviin staansatai meriicesen komsomoolnuud ba kelelcen tanilcaka zuura Veerkneydiin depoogiin komsomoolnuud obtoogko soc—meriicee nii şine dolginiigi ergedkeze doorokinguudiigi ujalganuudiigi ababa:

1. Sentiaabriin təsəbiigi 100% lan gyicedkeke.
2. Ceekenyyd ba brigaadanuudiin koorondo soc—meriiceeni geree batalka.
3. Gyideliin zasabariigi soc—meriiceende urina.
4. Negeç proguul ba kedelmeriigi cag gargaka ygei.
5. Ceekee ceber bailgaka.

6. Ulas teriin suralcalda 100% kandaka.
7. Ceeke dotoroo kinaltiin poost bailgaka.
8. Kaniin sonin kododoo gargaka.
9. Geşyydiin oruulgiin yriigi usadkaka.
10. Teeknigiin suralcalda cag yrgelze jabuulka.
11. TK ba AKS-iin togtooliigi jamar gyidkeze baisaniigi şalgaka brigaada emkidkeke.

Ene abtasan ujalganuudiigi bolzortoo gyiced bejelyylkebdi.

A. V.

...ankai temer zamiin ...iigi şinedken baiguulka ...gargasan BK(b) N-iin ...AKS iin togtoomziigi ...jonikon bolzorto cag dotoroo bodoto kereg deereni bejelaar byri jaaç ygei ka ...tiaiguudai ba neser kedelmeri ...tniguudiin emene tabigdina. Ene kedelmeriigi bejelyylke ygei ...igi josonii eesedee şyym... yndeseer dutuu dundaa ... toboligozo kanceliaarskagi ba oportunis yzelnyy... nyçeseren kukacokizo ...lgaa bejelyylgiin daiçalki ...inyydiigi jabuulza traans... kedəlmeriigi şinedkeke

## Niitiin kooliigi tasalka cedeltei niudargaçuud

Kori. Aimagiin təbte gurban stoloovo baika. Ideke kooliin talaar yzynkee zagasanaas bişe juuma baidag ygei.

Selpoogiin tyryylegçe Erdeniin gegçede kelekede taanarata enyynees bişe jamar kool beledkebiib gezee jike uurtai caasaa oçodog baina. Stoloovodo egtesen idee kooliin gargasiigi narin şalgaza yzedeggyi deerees, zarim stoloviin alban kaagça niuurtaad kulgaildag baina. Zarim niudargaçuudta tabiza baikadani jamarç kemzee abadag ygei gaikaltai,

Zişeelbel: Anaagiin somonii niudargan Damdin Cerenii ykinii kojordakin tsolovoosoni kool abaza baikadani, nəker Erdeniin garaza jabaad anir ygei engergegda baiza.

Enyynees gadana poobornuudai orosuud baigaad; nen tyryyde orosudta egeed syyldeni ideeniigi, ton bagaar biuuulzaad ta egedeg baina. Iime zigçyyritebaidalaa karadag ygei neker Erdeniinde kemzee abka josotoi.

Koriin şyymzelel

A. BYBNOOV.
RSFSR Gegarkom

# Surguuliiin tukai namiin diregtiivyydiigi gyicedeer bejee øgøs kødølmørioør dyyren bejelyylge—soveed surgagçiin kereg

## SURGAGÇANAR BA BYKII SURGUULIIIN KØDØLMØRIÇØDTØ

Jørønkii gereçe bolko ton todorkoi ilersen medeenyydees medekede, surguuliijn şine ziliin beledkel bol kediinikiees erçemteigeer, bytemzeteigeer øngørøbø. RSFSR-iin jikenki rajoonuudiin surgagçanariin kuralani jike bytemzeteigeer jike çanartaigaar øngørbø.

Uraalda, Dunda Voolgodo ba Doodo Voolgiin kizaarta bolson surgagçanariin kuralnuud bol surgagçanar ali tukai bajartaigaar kyçe zangidan orosoniigi gereçelne. Ene bol gancakan ene kizaar ba mozonuudiin surgagçanarta uçartai kereg bişe, karin bykii soveed ulas dotor uçartain kereg bolno.

Politekniis surguuliiin tølee bolson ene kødøleønii manlaida prolitaari aradiin Moskvaa temeceliin døløndø katuuzasan kuuçanii bolşoviig emki udaridana.

Ene bolbol møn basa bişe bişe faagtanuudtai adali, surguuli bol şine debzel teeşe jabasaniigini gereçelne.

Enyynii tyryyşiin çukala şaltagaani gekede, ekin ba dunda surguuliiin byke kødølmørini, manai udaridagça bagşa nøk. Staalinii keçeel ba køtølbørieør zokioogdoson, soveed surguulida surgaka kømyyzyylke kødølmøriiin şiidkekii çanartai asuudalnuud tukai, namiin TK-iin gargasan tyykete togtooliin yndeseer jabaza baisan kereg bolno.

Møn ene keregte surguuliigi suralcaliin zilde beledkel kiikiin talaar kurdan køtølbørilsøn kereg bolbol namiin emkinyydiin zygees syyliin zilnyydte jike kødølmøri erkilegdeze, soveed zasagiin emkinyyd bol surguuliiin tukaida jike ankaral kyçe tabidag bolson baina.

Basa ene keregte komsomool ba yiledberiçenii eblelnyyd uridiinkiaas ylemze kabaadadag bolson baina.

Ede bygede bol manai ulas dotor socialiizmiin zamiigi tuiliin bøkeør bekizyylsenii yndesen deerees garça, mønøø yjide soveed surguuliiin urida baigaa yyrgenyydiigi bytemzeteigeer şiidkekiin nøkcøl bolno. Møn ene bolbol ekin ba dunda surguuliigi køtølbørilekø jabadaliigi uzuur yndeseereni saizaruulka ba ilangajaa mønøø boltor surguulinuudta baigaa ugaa jike dutagdalnuudiigi usadkakiin tukaida todorkoi kurdan køtølbøri yzyylkiigi aradiigi gegeeryylke bykii emkinyydees erine. Mønøø baigaa manai surguulnuud bol „şinzelkii ukaanii (fiizike, kiimi, matimaatika, tørølki kelę, literatuura g. m.) yndesiigi saitar ezelsen, gyiced sain biçegtei kynyydiigi teeknikym ba deede surguulinuudta beledkeke" gesen namiin TK-iin tabisan yyrgiigi şiidkeze çadaka çadal oloogyi baina şuu daa.

Olon tømøn surgagçanar ba surguuliiin kødølmøriçød bol mønøø ekileed baigaa suralcaliin zil dotor, bykii saad berkeşeelnyydiigi ilan dabaza, „surguuliin gol dutamaguudiigi" usadkaka temecelee ulam uridiinkiaas byri ørgønøør erkilebel namiin TK-iin togtooliigi dyyrgeze çadagdaka baina.

Iigeed baikada, nøkød surgagçanar ba surguuliiin kødølmøriçød aa! tanail medeke kereg bolood baina geeçe.

Ta, nøkød bol, jørønkii erdemee ulas tøriingøø beledkeliigi jikedkeke zergøgi tuskai erdemee ba kømyyzyylke çadabariaa ulam deeşelyylkiin koinoos kodoodoo oroldokotnai çukala kereg bolbo geeçe.

Ta nøkød surguuliiingaa kedelmøriiigi baakanç suladkal ygei uul keregte kandaka kandalgajaa øøsediin ton tyryyşiin caglaşagyi çukala ujalga bolgon tabika josotoi.

Ene bolbol socialiis baiguulaltiin la negen kubini bolno şuu daa. Socialiis indyystride, Socialiis yndesen deere şineer tabigdaza baigaa kedeø azakuida, faabrig zavooduudta, sovkoozuudta MTS ba kolkoozta erkilegdeze baisan aguu jike baiguulaltiin kødølmøride ali bolkoor detelkø keregtei.

Urida yzegdeegyi olon tømøn surgagçanar bolşoviizmiin daiçalkii loozongo dooro debzebeç, manai ulasiin baatar olon kødølmøriçøn angitai negen geşkedeleer jabadag ygei ba jabaka dura ygei, karin socializmiin daisanii kereg jabuulza baidag zon surgagçanariin dunda, mønøøç baidag baina. Ene bol surguulida, surgagçadiin dunda ba øøsediingøø dunda prolitaarida esergyy baakanç nøløølølgiin nebterke jabadaltai temeceze, socialiis baiguulaltiigi sakin karaka ba kezeedee angiiin serimzetei baikiigi proli taari ulasiin aradiin alibaa surgagçiigi ujalgalna.

Soveed ulasiin aradiin surgagçanar bol alibaa baidal bolbosoroliingoo talaar indyystriiin kødølmøriçøntøi adalidkagdasan baina. Bide bol enyygeeree aradiin surgagçanariin tukai Leeninii kelesen zakiaagi oiriin cagta bejelyylkee baina geeçebdi.

Manai ekin ba dunda surguulinuudiigi prolitaariiin digtatuuriin byke delekein tyykete uçar ba syyliin zilnyydte gyicedkegdesen ugaa jike socialiis ilaltanuudiin uçartai zergede kyrter, deeşeni ørgøkø iime jike yyrge ta surgagçanariin urida baina geeçe. Ta surgagçanar bol nam ba soveed zasagiin urida, soveed ulasiin kødølmøriçøn, kolkoozçuud ba azalçanii urida ene jike yyrgejee dyyrgeke ujalgatai geeçete.

Ene ziliin niuurta surguulinuud bol şine şine keregseleer elbeg bolzo, togtomol prograama ba 45 mln yzeke togtomol nomtoi bolson baina. Namiin Tøb komiteediin togtooliigi ulam bytemzeteigeer bejelyylke yndeseer surgagçanariin şine kaadr øsøn bolbosorço, politekniis surguuliigi baiguulka jabadalda çukala kereglegdeke surgagçanariin dyreşel turşalganuud bii bolzo baina.

Gebeç, ede bykii gyicedkelnyyd bol manai namiin Leeninii TK-iin zygees surguuliiin tukaida gargagdasan tyykete togtooloor soveed surguuli, soveed curgagçanar kojoriin urida tabigdasan yyrgenyydtei zişeeleed yzebel ton baga gyicedkel geeçe.

Ene zilde surguuliiin suralcaliin kødølmøride surgagçiin zygees bolko eriltenyydiigi nelieed deeşelyylke josotoibdi. Uçarani „ekin ba dunda surguuliiin tukaida" Tøb komiteediin togtool garsaar 1931 sintiaabriiin 5 ødør) øngørsøør, mønøø kojor zil bolçobo geeçe. Iin zuuraa bykii surguulinuud şine zamda oruulagdaza, niite surgagçanar surguuliiingaa suralcaliin kødølmøride kam orozo ekin ba dunda surguulinuudiin suragçadiin jørønkii bolbosoroloni deeşelsen baina.

Gebeç, namiin Tøb komiteedin 1931 onii sintiaabri 5-nii togtooloor surguuli niite surgagçanar kojoriin urida tabigdasan yyrgenyyd bol kolo dutuu gyicedkegdesen baina. Surguuliiin gol dutagdaliigi usadkaka temecel bol jaabalç ecesteni kyrgegdeke josotoi baina.

Surguuliiin ene ziliin suralcaliin bykii kødølmørini deere durcagdasan çukala yyrgede ezelegdesen baika josotoi.

Niite surgagçanar bol ene çukala yyrgiigi bejelyylke kødølmørideø, urgaza baigaa yjiigi komuniis kømyyzeleer kømyyzyylke keregiigi erkim sainaar tabikiin tølee temeceke zuura, ene keregte pioneer emkinyyd bol ali tukai uçartai seniigi sain medeke josotoi. Kyykediin komuniis kødøleønii esøltødø idebkitei tusalamza kyrgeze mønøø yjede soveed surguuliiin urida tabigdaad baisan gol yyrgenyydiigi şiidkeke keregte pioneernuudiigi kabaaduulza çadaka josotoi.

Nøkød surgagçanar aa! Bi bol, surguuliiin tukaida Tøb komiteediin gargasan togtooloos zarimiigini dakin sanuulka josotoi bainab.

Namiin Tøb komiteed bol 1931 onii sentiabri 5 niigaa togtool soo iigeze zaasan baina, „Surguuliigi politeeknizyylke jabadaliigi şinzelkii ukaanuudiigi... kododoo ba bata bekieer oilgozo abka jabadalaas tasalkiin ali bykii zabdalga bol politekniis surguuliiin bodoliigi maşa bydyyligeer kazagairuulsan jabadal møn bolno". Geketeigee kamta Tøb komiteed iigeze kelesen baina: „Suragçadta şinzelkii ukaanii yndesiigi olgoko", teoori praagtika kojor deere yiledberiin bykii gol saibarinuudtai tanilcuulka," „surka jabadaliigi byteeke azaltai nigtaar kolboko jabadaliigi" jabuulka politeekniis surgalga bol komuniis kømyyzeliin byridesen kubini møn geeçe". Geke zuura, ene bykeniigi „jabuulkadaa suragçadiin erkildeg niitiin çanartai bykii yiledberilke azal bol zsurguuliiin suralcal kømyyzeliin zorilgodo ezelegdesen baikaar jabuulka josotoi" gesen baina.

Politekniizmiigi „şinzelkii ukaanuudiigi kododoo bata bekieer oilgozo abka jabadalaas tasalza, politeekniizm geeçiigi koosondo kyrgeze, enyyniigi joson tødiin çanartai bolgoson Zyynii bytekegyi kooson jabadaltai kojor zilde temecegdebe.

Surka jabadaliigi yiledberilke azaltai nigtaar kolboko tukai Tøb komiteediin gargasan togtool ali tukai dyyrgegdeze baina geeçeb?

Ekin ba dunda surguulinuudiin syyliin ziliin kødølmøriiin tukaida oroson medeenyydees medekede, Tøb komiteediin ene togtool bol tonç kangaltagyigeer dyyrgegdeze baisan baina.

Gergelçelke keden olon faagtanuudaas medekede, surgagçanar bol suralcaliingaa kødølmøriiigi „aman yge," „nom" kojoroor gancakan bişe gutaadag baikadani. aradiigi gegeeryylke gazar gazariin emkinyyd bol iime kazagairuulga ba dutagdalnuudtai ødør byri temecedeggyi ba tioori praagtika kojoriigi kolbozo çadaka, „şinzelkii ukaanuudiin yndesiigi zaaka, byteeke azal ba niitiin kødølmøriiigi zaakiin talaar niite surgagçanariigi zebsegleke mørtø ton dutamagaar tusaldag baina.

Ene ziliin apreel, mai saranuudta, GAK iin surguuliiin seegtereer şalgagdasan surguulinuudiin 30% ni ogto masterskoi ygei baisan, ton bydyylig baazakan tøkøørgøtøi surguulinuud ali olon; azal zaaka instryykternyydeni jørønkii bolbosoroliingaaç talaar, zaakaç talaaraa, teeknikiigi medeke erdemiingeeç talaar ton baga beledkelkeltei zon baiba. Iime baidal [deerees surguulidaki azalta surgalgani "şinzelkii ukaanuudiin yndesenees" tasarkai, dunda surguuliiin suragçanariigi „odoo cagiin indyystriin yndesende jørønkiidøø" surgakagyi, darkanii surguuliiin çanartai bolçoson baina.

Ene suralcaliin zil dotor ede bygediigi ecesleu usadkaka josotoi. Enyynii tula surgagçanariiin gol disciplinenyydiin erdemiigi todorkoi ba sisteemeteigeer suragçadtaa øgødøg bolgoko josotoi baina. Ene erdemyyd bol suragçadiin bykii n a s a n i i g i erdem bolko josotoi tula surguuli bolbol „teoori praagtika kojoriigi kolbuulza çadaka, teeknikiigi ezelsen, kaişaaç tegşe bolbosorongii socialiizmiigi baiguulka kyykediigi bodoto deere beledkeke josotoi seniigini negeç sekyynte soo martaka ygei josotoi.

Suragça bol „Surguuliigi politeknizyylkees arcaka, kuçanii aman ygiin surguuliigi kebeereni yleeke, teoorida surgalga praagtika kojoriigi kagacuulka meteer namiin şugmiigi kazagairuuldag baruunii bøørønkii jabadaltai" temeceke jabaliigi alibaa kemzeegeer çangadkaka ujalgatai.

Nøkød surgagçanar aa! Namiin Tøb komiteed bol 1932 onii aavgusta 25 niigaa togtool soo „politeekniis surguulida azalta surgalga tabika geeçe jike uçartai" geze dabtasaniigi odoo bi basa sanuulajaa.

Tøb komiteed bol møn ene togtool dotoroo, niite suragçanarta duradkasani „kyykediigi suralcaliin nøm debter eldeb tørøliin øøsediin biçesen kødølmøriiigi azallaka jabadalda, kabineea, labaratoori, suralcaliin masterkoida kødølkø jabadalda ali bolkoor surgaka, edenii kazuugaar turşalga, bagaza, egskyyrsenyydiin (zavoodto, myzeide, tariaanii gazarta oido g. m.) eldeb demonstraasanuudiigi ergønøør kereglekе.

Øngøregçø suralcaliin zilde ene zaabariin tyryyçiini kubi nelieed olon ekin ba dunda surguulinuudtı bejelyylegdeze, zaaka surgaka jabadaliigi zebøør emkidkekiin keregte, uragçaa nelieed kolokon alkasan bainabdi. Zygeer ene zaabariin kojordoki kubi deere kelebel juuma kiigdesengyi baina. Mønøø boltor, ilangajaa kedeø surguulinuudta fiizeke, kiimi, baigaaliiin şinzelgiin turşalga, eldeb tørøliin bagaziin demontraaca kiike meteer, mønøønii teeknikiin erdemiigi suragçanarta oilguulka fiizike, kiimi, matemaatikiin eldeb josonuudiigi kaiuulka meteer surgaka arganuudiigi ugaa bagaar juu, ali ogto kereglegdedeggyi baina.

Egskyyrsiin tukaidaç le tiigeze kelekeer baina. Ene arga bol mønøø kyrter manai surguulinuudta sulaar kereglegddeg baina. Surguulinuudta jabaza azallakada, surgagçanar bol suragçadta „şinzelkii ukaanii yndesiigi bøkøør oilguulkiin tula tuskai zyilee zaakadaa zavood, myzei, baigaali g. m. kereglеze çadadaggyi baina. Iime egskyyrse kiike uçar ali olon baibaç, enyynde josotoi beledkel geze kiikegyi, zaaza baisan juumantajaa ugta kolbogduulka ygei juu, ali muuca kolbogduuldag baina. Iikedeni tere egskyyrceni ton kalirkai, joso dyyrgesen, zarimdaa byri jamarç yrigyi jabadal bolçono.

Tøb komiteediin togtool dotor tuskai kemzeete erdemyydiigi ezemden absanii zergeer, eldeb daabarinuudiigi (bodolgo ba daskalnuudiigi bodozo olko, modeelnuudiigi kiike, labaratoorinuudta kødølkø, gerbaira cugluulka, suralcaliin zorilgonuudta surguuliiin dergedeki gazariigi aşaglan kereglekе g. m.) kiilgeke geze zaagdasan baina.

Ene zaabari bol ekin ba dunda surguulida zaaka kødølmøriiigi zøbøør emkidkeke keregte ugaa jike tusatai baika. Surgagça bol tuskai juumanii negen bølegiigi zaaza baikadaa, suragçanarta eldeb daabari øgçø, suragçadni ene erdemee ali tukai oilgozo abaa geeçeb geze kereg deere şalgan karaza surka josotoi.

Møn ene meteer, suragçadni medeze absan teooriingoo erdemiigi kereg deere ali tukaigaar kereglеze çadadag bainab geze bodolgo ba daskalnuudiigi boduulka, modeelnuudiigi kiilgeke, eldeb ger baira kiilgeke, coko, erbeekei, mineraal, kerisø cugluulka, fiizike kiime g. m. kabineed soo orood, surgagçiingaa daalgasan daabariigi øørtøni boduulka josotoi. Nøn basa suralcaliin zorilgonuudta surguuliiin dergedeni gazariigi aşaglan kereglеze surka. Iin zuura surguuli bykenii kazuuda suralcaliin zorilgonuudta zoriuulsan gazartai baika josotoi.

Nøkød surgagçanar aa! Ede bykii meetedyydiigi ali zergeer kereglеdeg baika geeçebte, edeniigi ødør byriiingee suralcal kømyyzeliin kødølmøride surguulidaa kereglеdeg baina geeçe uut? geze tanaas asuujaa. Ede meetedyydiigi mønøø yjede surguulinuudta ton sulaar kereglegdene gebel ene asuudaliin ton zøb kariuu bolzo øgønø. Gekiin kamta ede meetedyyd bol surguuliiin kødølmøridø teoori praagtika kojoriigi kolbuulza suragçadiin niydende karuulza ile todorkoigoor zaaka meteer surguulida baisan suragçadiin oldog erdemiigi kooson ceezeldelgeer oilguulka bişe, karin ede erdemiigi tedenii nasanii erdem bolkoor, bata bekieer sisteemeteigeer suragçadta oilguulza økiin zam bolzo øgønø.

Nøkød surgagçanar aa? Surgan zaakiin ede meetedyydiigi ezelze abka kereg bol tiimeç. Beleken baika bişe, karin zaaka zyilee sain medeke, surgaka sain turşalga medeke keregtei, tiimees ede mee tedyydiigi kereglekiin beledkel kiikedee ton jike keçeel oroldolgo gargaka josotoit geze taanasta uridlan duradkaka ujalgatai bainab. Iin zuura taanar bol ekin ba dunda surguulinuudta taanariin zaadag „şinzelkii ukaanuudiin yndesiigi" bata bekieer sistieemeteigeer zaaka jabadalda tasaldat uçaruulzs namiin TK-iin sentiaabriiin togtooloor buruuşaagdasan meeted tiişe biçiikanç tødiigøør kazaiza bucadag zyynii tørgøbçø meetodiin bodolgonuudtai temeceke keregtei.

Namiin TK-iin 1932 onii aavgusta 25-nii togtool soo „tuskai prograamanuud bol koorondo dutuu juu, ogto kolboogyi" baisanii gi tusagaar temdeglesen bsina. Prograamanuudiigi şinelze zokioo kódoo ene dutagdalnuudiigi ygei bolgogdoson baina, gebeç surguuliin bodoto kødølmøri deere yrgelseer le baina. Tanai kødølmøriin ene talada ta surgagçanariin ankaraliigi kanduulka uçarni gekede, taanar bol ene ziliin niuurta esin ba dunda surguulinuudta meetediin emkinyydte bii bolzo baisan surgaka turşalga ba surgagçanariin kødølmøriiigi kereglеze ede dutagdaludtai keçeengiilan temecekiintnai tula baina.

Tanai ankaraliigi kanduulka çukal geze sanagdaka tyryyşiin yyrge iime baina. Odoo suralcaliin ziliin kazuugaarnii duugai garça bolkogyi kojordoki yyrge gekede socialiis erdem sojoliin tølee temecekiin talaar ene suralcaliin zil dotor surguuliigi ton deede zergede kyrter ørgøkø yyrge baina.

Socialiis erdem sojol geeçe socialiis niitiigi baiguulza baisan bidende komuniizmiin tølee temeceze baisan bidende kooson bodol juu, „alas koliin zorilgo" bol ko tasarkai yyrge bişe, karin bidenii mønøøderiin kødølmøri geeçe. Ene yyrge bol „ulas dotoriin bykii azalçan aradiigi angigyi socialiis niitiigi mederelteigeer idebeiteigeer baiguulagçad bolgoko" milioon kycenees byridene. Ene yyrgede kuuçanii mølzølgøtø baidaliin ylegdel bolko kuuça nii zanşaltai temeceke, socialiis zøøriigi yrigçed kulagailagçadtai temeceke jabadali prolitaari ulasiin ømønø dyyrgeke josotoi ujal gajaa medekegyi juu ali medeke duragyi loodor zalkuu zairanguud tai temeceke jabadal azal kødølmøri tlişe socialiis kandalgatai bolgokiin temecel g. m. elemeentenyyd bagtana.

Nøkød surgagçanr aa! ene bol bykii delekeideki tyykiin uçartai yyrge møn şuu daa. Ene yyrge bolbol socialiizmiin tølee amargyi ødør sønigyi temecesen kødølmøriiin milioon „zizeg" zyilees byridene. Ene jike keregte surguuli bol øørtøø kabaatai suuriigi ezeleke josotoi. Møn ende niitiin dundaki tanai kødølmøriiin olon jørønkii yyrgenyydiin kazuugaar sociaaliizmiigi baiguulka ødør byriiin kødølmøridø tanai oroicoko çukala. Teeknikiigi ezelze abkiin tølee sain urgaciin tølee, kolkooziigi emkidkel azakuin talaar køtølkiin temecelde, niudargaçuud ba niudarganii syyl barigçadtai, niitiin zøøriigi yrigçed ba kulagailagçadtai temcekiin talaar surguuliiin dunda, tanai urda keden olon yyrge ba ujalganuud baina.

Bi ende iigeze kelekedee, surguuli dotoriin jørønkii zuram ba disçipliinø. surgagçiim zygees dyyrgegdekø josotoi yyrgenyydee alduugyi nigtaar dyyrgeke, surguuliiin kogşol zøøri surguuliiin tusalaka keregsel ba politekniis tøkøørgø, surguuliiin gadaa taliin yzemze g. m. kabaatai asuudaliin tukai kelenøb. Surguuliigi daagçad, tedenii tuslagçanar ba surgagçanar bol øøsediingøø keregiin tølee prolitaari ulasiin urda zuramçalan kariuucaka josotoi. Ede bol azal kødølmøri teişe sociaaliis josoor kandakiin, øøriingøø ujalgiigi alduugyigeer dyyrgekiin, „komuniizmiigi eceslen baiguulza çadaka zaluu yjiigi kømyyzyylkiin" talaar prolitaari ulasiin ton çukala otriaadiin kødølmøriçød baisaniigaa kariuucalgiigi kyndeteigeer oilgokiin talaar yiger yzyylke josotoi Ede bygedeeree surguuliigi bolboson janzatai bailgaka, surguuliiin zøøriigi narinaar kimagadan kadagalkiigi oroldoko josotoi Ene keregiin tølee egeel tyryyn surguuliigi daagça kariuucaka josotoi. olon faaganuudaas medekede. zuunii yjede surguuliigi daagçiin amaraltada garkadani jikenkidee, olon surguulinuud kaişa kereg orkigdodog baina. Iin zuura surguuliiin ziliin eceste, kyykediigi amaraltada tabiaad baika yjede, surguuliiin kogşol labaratooriiin keregsel, suralcaliin nom debternyyd kuriaagdaagyi kebtedeg, kanada elgeetei kebeerée kire toosondo daruulza, bataganada daruulza juu, ali ogto ygei bolgogdodg uçar baina. Ekin ba dunda surguulinuudta baidag iimenyyd baidaliigi ecesleke josotoi. Soveed ulas bol mønøø yjede surguuliiin geriin zasabari, surguuliiin şine geriin barilgada ugaa jike zøøri gargaza, ede bygede emkitei yzemzeteigeer kadagalagsan beze geze byrin batalka baina geeçe. Mønøø zilde suralcaliin eldeb keregseleer jike elbegeer kangagdasan keden olon surguuliiin gertei bolgogdobo. Darui tedende, ulasiin urda kangaltatai baikaar ene ynete surguuliiin gernyydiigi yzemzetei sainaar bailgaka zuram ba zakirgaa ba azal daagçadiigi baiguulka josotoi. Surguuliigi daagçad, azaliin talaar tedende tuslagçad ba bykii su[...] bol tedende soveed zas[...] daza daalgasan surguulii[...] gi tuskai nariaar kadaga[...] gatai.

Ede bol ødør byriing[...] møridø alibaa conkiin r[...] ba stool, paarta. surguuli[...] sel g. m. bariza baika j[...]

Aradiigi gegeeryylke e[...] surguuliigi daagçad, su[...] bol niitiin surguuliiin [...] ile daldaar korolon yrigç[...] çadtai, surguuliigi „kaişa[...] ezegyi orkigçodtoi, s[...] zøøri ba bykii keregte ka[...] geer, narigyigeer kan[...] temeceke josotoi. Prolitaa[...] aradiin surgagça bol [...] nam soveed zasag koj[...] daza daalgasan keregii[...] yliger zişee bolkoor kari[...] medeke josotoi.

Ekin ba dunda surg[...] bol gadaada yzemziinge[...] ceberiingee, jørønkii zura[...] zizeg juumiigi ankarkiin[...] ridø kimagatai gamtaigaa[...] kiingaa talaar bolbosonii [...] tei baika josotoi.

Soveed surguuli, soveed [...] çanar kojor ene ujalg[...] dyyrgebel, surguuliiin køn[...] ke uçariigiç ørgøkø baina [...] ni surguulida baisan [...] suraka kømyyzekedee, [...] ganca kelesen zaasanaas bi[...] basa iedeniigi orçon toiro[...] baidal, surguuliin baidal [...] socialiis josoor surdag [...] myyzedeg baina geeçe. Ene [...] jabaza, ene yyrgenyydiigi [...] ba dyyrgeze jababal socia[...] baiguulalta ba kyn zeniigi [...] josoor kubilgaka keregte [...] bol ali tukai uçartai ba[...] ørgøkøbdi. Uçarani, surguu[...] bylenertei ton døtø bar[...] baiza, sociaaliizmiigi ba[...] baigaa manai ulasta syyliin [...] te tødii daiçalkui çana[...] şiidkegdeze baigaa. bykii [...] deki tyykete zorilgiin ud[...] tusalka ba nøløølkø baina ş[...]

Nøkød surgagçanar aa! [...] viiguudiin jike nam ba tyy[...] komiteediin køtølbørieør, kø[...] riçøn ba kolkooziin niitede[...] øøriingøø kariuucalgata [...] keregte gabşagaigaar, socia[...] soor kandaza, sugagçiingaa [...] kaişaç tegşe deede erdemii[...] deg. socialiis erdem sojolii[...] te bejee øgøsøn gabijaagii[...] deg, angigyi socialiis niiti[...] kynyydiigi bytemzeteigeer [...] zyylke keregiin temdeg, so[...] miin keregte sukarişagyigee[...] øgøsøn kurca kurdan baat[...] bykii delekei komuniizmiir[...] Maarkas— Leenin — Staalin [...] keregte zørin orogçod byke[...] mecegçiin gabijaata temd[...] goko josotoit.

Ene jike ke[...] nii daiçalkii tyryyçiin [...] gabijaata kødølmøriingøø g[...] şagtai saikanuudy zemzeer [...] niis surguuli baiguulka mil[...] mør karuulagça gabşagai s[...] çanar jabaka josotoi ba j[...] baina.

Nøkød surgagçanar aa! [...] namiin daiçalkii tug doro, d[...] prolitaariiin udaridagça, [...] deereki erkim bolşoviig [...] Staalinii køtølbørieør, kød[...] çøn kolkoonig kojoriin jike [...] ba manai ulasiin bykii a[...] aradtai kamta, Socialiis [...] baiguulka kaişaç tegşe sain [...] tei baatar yjiigi beledkeke [...] bata beki naidamtaigaar ja[...]

1933 onii Sentiaabriiin

## Pjeer Koot Moskvaada.

MOSKBAA, 20 (t). Sentiaabriiin 17—do Francuuziin aviaaciin miniistr Pjeer Koot, bişe keden ailçadtai kamta kødølmøriçøn tariaaçanii ulaan ceregiin agaariin kycenii akadeemida aviaazavood № 22 ba jike teatrta jabaza yzebe. Tus zavoodiin kyndete ailçadiin debterte Pjeer Koot bol øøriingøø yzesen karasan zyiliingee gaikamşag saişaaltai baisan tukai temdeglen biçeze orkibo.

***

Sentiaabriiin 16 da Francuuziin ilçen said Alfaan øøriingøø bairada tus Pjeer Koot ba Francuuziin ailçadiigi kylieen ailçaluulza, møn SSRK iin gadaada keregiin arkom nøk. Litviinov ba KTUC iin agaariin kycenii naçaalnig nøk. Alksnis ba busad bailcazai. (TASS)

***

Møn Sentiaabriiin 16 da gadaada keregiin arkom nøk. Litviinov bol Francuuziin aviaaciin miniistr nojon Pjeer Kootiin jiresende øøriingøø bairada ailçaluulau Pjeer Koot ba Francuuziin ailçadiigi uriza, basa enyynde kol[...] zasagiin gazariin geşyyd[...] maad koorpysiin geşyyn, SS[...] erketenii ba ceregiin av[...] udaridagçad bolon bişe [...] bailcasan baina. (TASS)

***

Sentiaabriiin 17 nii ødør [...] cuuziin aviaaciin teeknigiin [...] leeniiin direegtor Kako, er[...] aviaaciin diparmeentiin di[...] Şonie gegçed Francuuziin [...] tiin ydeşelgeteigeer erketeni[...] droom oçozoi. Maksiim Go[...] neremzete agiteskradriiliin [...] legçed nøk. Kolcioov t[...] Francnuziin aeroplaanda [...] MOSKBAA deegyyr toiron [...] Møn Francuuziin ailçad „An[...] aeroplaanda suuza Moskvaagi[...] niisesen baina. (TASS).

Redaagtoriigi orologço
B. VAANÇA[...]

И здтельства. Бурправда" и У[...]
Булито №32